

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історіографії і джерелознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ІСТОРИЧНИХ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Спеціальність 032 Історія і археологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні
кафедри історіографії і
джерелознавства
Протокол № 2 від
12 вересня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Джерельна база історичних наукових досліджень
Викладач (-і)	Шологон Лілія Іванівна
Контактний телефон викладача	0342596112
Е-mail викладача	liliya.shologon@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.1 Обов'язкові дисципліни 2.1.1 Теоретична підготовка
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	четвер, 14.00 год. – 17.00 год.

2. Анотація до курсу

Найважливішим підготовчим етапом для написання дисертаційного дослідження є опрацювання різнопланової джерельної бази. Саме тому, для здобувачів наукового ступеня доктора філософії заплановано вивчення курсу “Джерельна база історичних наукових досліджень”.

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання навчальної дисципліни – вдосконалити базові знання та вміння при формуванні джерельного комплексу історичних наукових досліджень.

Основними завданнями вивчення дисципліни є сформулювати наукове уявлення про джерельну базу історичних наукових досліджень, методику формування джерельного комплексу своєї наукової праці, методи аналізу джерел, презентацію результатів джерелознавчого пошуку у науковому дослідженні.

У результаті вивчення дисципліни докторанти повинні:

знати:

- про тематику документів, що зберігаються в архівних, бібліотечних та музейних установах України;
- процес формування та інформаційний потенціал зарубіжної архівної україніки;
- методику пошуку джерел в зарубіжних архівних та бібліотечних установах;
- основні принципи археографічного опрацювання неопублікованих джерел.

вміти:

- вести пошук джерел необхідних для дослідження обраної теми;
- адекватно застосовувати зовнішню та внутрішню критику джерел, обраних для дослідження;
- досконало володіти методами критичного аналізу опублікованих і архівних джерел;
- використовувати, окрім традиційних для історичних наукових досліджень методів, новітні: просопографію, структурний та контент-аналіз, мікроісторичний підхід тощо;
- робити коректні покликання на джерела в тексті наукової праці;
- належним чином оформити бібліографічний опис, використаних у дисертаційному дослідженні джерел.

4. Результати навчання (компетентності)

Уміння виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків та археологів. (ПРН 2)

Уміння використовувати знання про міжнародні організації і брати участь в їх діяльності як в Україні, так і за її межами. (ПРН 5)

Уміння використовувати на практиці теоретичні положення для здійснення організаційних та контрольних заходів у

сфері історії. (ПРН 9)

Уміння проводити наукові дослідження та аналізувати їх результати. (ПРН 14)

Уміння використовувати нормативно-правову базу з питань охорони праці, організовувати дотримання вимог безпеки праці учасникам трудового процесу. (ПРН 17)

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	52

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3-й семестр	032 Історія і археологія	другий	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Опубліковані збірники документів: інформаційний потенціал	лекція 4 год.	Історичне джерелознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С.Калакура (кер. авт. колективу) та ін. Київ: Либідь, 2017.	підготовка конспекту	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	вересень 2021 р.

<p>Тема 2. Архівні, бібліотечні та музейні установи України як джерельна база історичних наукових досліджень</p>	<p>лекція 4 год.</p>	<p>1.Калакура Я. С. Українознавче дослідження: теорія та методологія. Тернопіль: Джура, 2012. 294 с. 2. Архівні установи України : довідник. Т. 1. Державні архіви / Держкомархів України. УНДІА СД : редкол. : Т. В. Боряк (голова), І. Б. Матяш, Г. В. Папакін. 2-е вид., доп. Київ, 2005. 692 с.</p>	<p>підготовка конспекту</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>вересень 2021 р.</p>
<p>Тема 3. Процес формування та інформаційний потенціал зарубіжної архівної україніки</p>	<p>лекція 4 год.</p>	<p>1. Палієнко М. Г. Архівні центри української еміграції: створення, функціонування, доля документальних колекцій. Київ: Темпора, 2008. 688 с. 2. Калакура Я. С. Зарубіжний світ як предмет дослідження новітньої української історіографії // Український історичний журнал. 2012. № 5. С. 120–134.</p>	<p>підготовка конспекту лекційного заняття та візуалізованої презентації</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>жовтень 2021 р.</p>
<p>Тема 4. Методика виявлення необхідних джерел у вітчизняних та зарубіжних архівних і</p>	<p>лекція 2 год.</p>	<p>1. Історичне джерелознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С.Калакура (кер. авт. колективу) та ін. Київ: Либідь, 2017. 2. Калакура Я. С. Українознавче</p>	<p>підготовка конспекту</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>жовтень 2021 р.</p>

<i>бібліотечних установах та їх використання в історичних наукових дослідженнях</i>		дослідження: теорія та методологія. Тернопіль: Джура, 2012. 294 с. 3. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007.			
<i>Тема 5. Джерелознавчий аналіз та нарація в історичних наукових дослідженнях</i>	лекція 4 год.	1. Дашкевич Я. Постмодернізм та українська історична наука // Пам'ять століть. 2000. 4 (25). С. 3– 13. 2. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013.	підготовка конспекту	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	листопад 2021 р.
<i>Тема 6. Археографія як наукова дисципліна</i>	лекція 2 год	Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. Н. Войцехівська (керівник авторського колективу), В. В. Томазов, М. Ф. Дмитрієнко та інші. Київ: Либідь, 2008. 520 с.	підготовка конспекту	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	листопад 2021 р.
<i>Тема 7. Обрана тема наукового дослідження та її</i>	семінарське заняття 2 год.	Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. 375 с.	підготовка конспекту та наукового	5 б. (вибірково, під час опитування на	вересень 2021 р.

<i>джерельний потенціал</i>			повідомлення	семінарі та перевірки індивідуального завдання)	
Тема 8. Формування джерельного комплексу історичних наукових досліджень	семінарське заняття 4 год.	1. Калакура Я. С. Українознавче дослідження: теорія та методологія. Тернопіль: Джура, 2012. 294 с. 2. Кобута С. Й., Соловка Л. М. Організація пошукової і дослідницької роботи в архівах: на прикладі Державного архіву Івано-Франківської області. Науково-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2015. 216 с.	підготовка конспекту та наукового повідомлення	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі та перевірки індивідуального завдання)	вересень 2021 р.
Тема 9. Зовнішня та внутрішня критика джерел. Новітні методи наукового аналізу джерел в історичних наукових дослідженнях	семінарське заняття 4 год.	1. Удод О., Юрій М. Методологічні аспекти розуміння історії та культури // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Київ: Інститут історії України, 2015. Ч. 26–27. С. 435–453. 2. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. 375 с. 3. Нові підходи до історіописання / за ред. Пітера Берка ; пер. з англ. Київ: Ніка-Центр, 2013. 368 с.	підготовка конспекту та наукового повідомлення	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі та перевірки індивідуального завдання)	жовтень 2021 р.

<p>Тема 10. Покликання на джерела в науковій праці</p>	<p>семінарське заняття 2 год.</p>	<p>Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. 375 с.</p>	<p>підготовка конспекту наукового реферату та</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі та перевірки індивідуального завдання)</p>	<p>жовтень 2021 р.</p>
<p>Тема 11. Бібліографічний опис, використаних у дисертаційному дослідженні джерел</p>	<p>семінарське заняття 2 год.</p>	<p>1.Казьмирчук Г., Казьмирчук М. Бібліографія історична // Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.Н. Войцехівська (кер. авт. кол.), В.В.Томазов, М.Ф. Дмитрієнко та інші. Київ: Либідь, 2008. С. 54–61 2.Приклади оформлення бібліографічного опису списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 // URL : lib.znau.edu.ua</p>	<p>підготовка конспекту наукового реферату та</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі та перевірки індивідуального завдання)</p>	<p>листопад 2021 р.</p>
<p>Тема 12. Археографія: теорія та методологія</p>	<p>семінарське заняття 4 год.</p>	<p>Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. Н. Войцехівська (керівник авторського колективу),</p>	<p>підготовка конспекту наукового реферату та</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі та перевірки</p>	<p>листопад 2021 р.</p>

		В. В. Томазов, М. Ф. Дмитрієнко та інші. Київ: Либідь, 2008. 520 с.		індивідуального завдання)	
--	--	---	--	---------------------------	--

<p><i>Загальна система оцінювання курсу</i></p>	<p>Семестровий контроль проводиться у формі заліку. Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом.</p> <p>Для того, щоб одержати залік, докторантам необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів. Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок отриманих на семінарських заняттях за різні види і форми роботи. Максимально за залік докторант може отримати 100 балів.</p> <p style="text-align: center;"><i>Розподіл балів, які отримують студенти</i></p> <p><i>Підсумкова оцінка за поточний контроль – 50 балів</i> оцінка «відмінно» – 50 балів оцінка «добре» – 40 балів оцінка «задовільно» – 25 балів</p>
---	--

	<p>Оцінка за індивідуальне завдання – 50 балів оцінка «відмінно» – 50 балів оцінка «добре» – 40 балів оцінка «задовільно» – 25 балів</p>
<i>Вимоги до письмової роботи</i>	Індивідуальне наукове завдання є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо докторант з якихось причин не підготував індивідуальну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з даної навчальної дисципліни.
<i>Семінарські заняття</i>	<i>Тема 1. Обрана тема наукового дослідження та її джерельний потенціал (2 год.)</i>
	<i>Тема 2. Формування джерельного комплексу історичних наукових досліджень (4 год.)</i>
	<i>Тема 3. Зовнішня та внутрішня критика джерел. Новітні методи наукового аналізу джерел в історичних наукових дослідженнях (4 год.)</i>
	<i>Тема 4. Покликання на джерела в науковій праці (2 год.)</i>
	<i>Тема 5. Бібліографічний опис, використаних у дисертаційному дослідженні джерел (2 год.)</i>
	<i>Тема 6. Археографія: теорія та методологія (4 год.)</i>
<i>Умови допуску до підсумкового контролю</i>	Відвідування та активна участь докторантів у роботі семінарських занять є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези

виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.

Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань докторантів шляхом виставлення балів від «1» до «5». Позначення «0» виставляється за відмову від відповіді на занятті через невідповідність, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Кожен докторант зобов'язаний взяти участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру. На семінарських заняттях докторанти також виконують різні письмові роботи, які включають в себе перевірку завдань винесених на самостійне опрацювання.

7. Політика курсу

Пропущене заняття або негативну оцінку докторант зобов'язаний «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем. При цьому може виставлятися оцінка, а попередня не впливатиме на середній бал докторанта.

За умови відсутності докторанта (-ки) на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи, визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 14.00 год. – 16.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує докторантові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Архівні установи України : довідник. Т. 1. Державні архіви / Держкомархів України. УНДІА СД; редкол.: Т. В. Боряк (голова), І. Б. Матяш, Г. В. Папакін. 2-е вид., доп. Київ, 2005. 692 с.
2. Дашкевич Я. Постмодернізм та українська історична наука // Пам'ять століть. 2000. 4 (25). С. 3–13.
3. Державний архів Івано-Франківської області: Путівник. Т. 1: Фонди періоду до 1939 року / упоряд.: В. Гнатів, Н. Калюжна, Л. Соловка, О. Човганюк, В. Янош. Київ, 2008. 464 с.
4. Історичне джерелознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С.Калакура (кер. авт. колективу) та

ін. Київ: Либідь, 2017.

5. Калакура Я. С. Зарубіжний світ як предмет дослідження новітньої української історіографії // Український історичний журнал. 2012. № 5. С. 120–134.
6. Калакура Я. С. Українознавче дослідження: теорія та методологія. Тернопіль: Джура, 2012. 294 с.
7. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013. 566 с.
8. Особисті архівні фонди відділу рукописів. Анотований покажчик (Друге виправлене і доповнене видання) / Укладачі: Баб'як П., Дзьобан О., Домбровська Є., Трегуб М. / відп. ред. Крушельницька Л. Львів: Львівська наукова бібліотека імені В. Стефаника НАН України, 1995. 250 с.
9. Особові архівні фонди Інституту рукопису: путівник / ред. колегія О. С. Онищенко (відп. редактор), Г. В. Боряк, С. Г. Даневич (відп. секретар), Л. А. Дубровіна (заступ. відпов. редактора), Н. М. Зубкова та інші / Національна академія наук України. Національна бібліотека України імені В. Вернадського. Інститут рукопису. Київ, 2002. 768 с.
10. Палієнко М. Г. Архівні центри української еміграції: створення, функціонування, доля документальних колекцій. Київ: Темпора, 2008. 688 с.
11. Путівник по фондах Відділу рукописів Інституту літератури / Відповідальні редактори С. А. Гальченко, М. Г. Жулинський. Київ: Спадщина, 1999. 864 с.
12. Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. Н. Войцехівська (керівник авторського колективу), В. В. Томазов, М. Ф. Дмитрієнко та інші. Київ: Либідь, 2008. 520 с.
13. Удод О., Юрій М. Методологічні аспекти розуміння історії та культури // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Київ: Інститут історії України, 2015. Ч. 26–27. С. 435–453.
14. Хилько М. Контент-аналіз: історія і визначення методу // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Серія Політологія. 2010. Вип. 112. С. 44–48.
15. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України: Путівник / Державний комітет архівів України. Центральний державний архів музей літератури і мистецтва України. Київ, 2003. Вип.1. 486 с.
16. Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Путівник / [упоряд. : О. Гневищева, У. Єдлінська, У. Кришталович та ін.; Центральний державний історичний архів України, м. Львів, Державний архів у м. Перемишлі.] 2-е вид. Львів–Перемишль, 2003. 492 с.
17. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. 375 с.

Додаткова

1. Великочий В.С. Джерела до вивчення державного будівництва в ЗУНР. Івано-Франківськ: Плай, 2003. 278 с.
2. Михальський І. С. Джерела з історії українських політичних партій кінця ХІХ – початку ХХ ст. Луганськ: Альма-матер, 2003. 344 с.
3. Нові підходи до історіописання / за ред. Пітера Берка ; пер. з англ. Київ: Ніка-Центр, 2013. 368 с.
4. Шологон Л. Джерела з історії національно-культурного руху українців Галичини (1848–1914 рр.). Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2015. 460 с.

Навчально-методична

1. Кобута С. Й., Соловка Л. М. Організація пошукової і дослідницької роботи в архівах: на прикладі Державного архіву Івано-Франківської області. Науково-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2015. 216 с.

Інформаційні ресурси

1. archeos.org.ua
2. resource.history.org.ua

Викладач Шологон Л.І.